

Nr 161.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående räntan för egnahemslån vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk; given Stockholms slott den 8 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I skrivelse den 23 december 1939 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt, att förräntningen av byggnadslån, som utlämnats eller komme att utlämnas av statens vattenfallsverks rörelsekapital, måtte för tiden från och med år 1940 ske efter enahanda grunder, som fastställts eller bleve fastställda för bostadslån, utlämnade från statens egnahemslånefond, dock att å lån, som beviljats eller komme att beviljas andra än kroppsarbetare och med dem likställda,

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1940. I saml. Nr 161.

589 40

skulle, där låntagaren ej vore befattningshavare i statens tjänst, erläggas ränta efter en halv procent högre räntefot.

Beträffande de vid statens vattenfallsverk utlämnade egnahemslånen får jag erinra om följande:

Efter det Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut år 1907 och senare bemyndigat styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk och sedermera vattenfallsstyrelsen att utlämna lån för uppförande av egna hem å vissa under respektive styrelsers överinseende ställda fastigheter, har Kungl. Maj:t, i enlighet med av 1919 års riksdag godkända huvudgrunder (proposition nr 59, skrivelse nr 94), genom brev den 30 maj 1919 bemyndigat vattenfallsstyrelsen att utlämna byggnadslån åt personer, till vilka med äganderätt eller tomträtt upplåtas tomter inom sådana för egna hem avsedda områden å de till statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning hörande fastigheter, för vilka planer för bebyggande av Kungl. Maj:t fastställts eller komma att fastställas. Lånen utlämnas från den fond, som bildar fastighetsförvaltningens rörelsekapital. Av 1919 års riksdag godkända huvudgrunder ävensom de av Kungl. Maj:t i nyssnämnda brev meddelade närmare bestämmelserna äro alltjämt i huvudsak gällande.

De vid skilda tidpunkter fastställda grunderna för utlämnande av ifrågasvarande egnahemslån hava innefattat från varandra skiljaktiga bestämmelser bland annat beträffande räntefoten och med avseende å vilka personer, som kunde ifrågakomma till erhållande av lån.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 128, medgav 1934 års riksdag, att, med tillämpning från och med år 1934, räntefoten för egnahemslån, som av statens vattenfallsverk enligt givna bemyndiganden utlämnats eller utlämnades åt personer, till vilka med äganderätt eller tomträtt upplåtits eller upplåtes tomter inom för egnahem avsedda områden å de till statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning hörande fastigheter, finge, där ej lägre räntefot enligt tidigare fastställda villkor vore gällande, utgöra fyra och en fjärdedels procent, dock att å lån, som beviljats eller beviljades andra än kroppsarbetare och med dem likställda, skulle, där låntagare ej vore befattningshavare i statens tjänst, erläggas ränta efter fyra och tre fjärdedels procent för år.

På framställning av Kungl. Maj:t fastställde 1937 års riksdag beträffande bostadslån, som efter ingången av år 1920 beviljats från statens egnahemslånefond, den årliga räntan å stående delen av lånen att utgå under tiden 1937—1939 efter 4 procent. Anledningen till att räntesatsen begränsades att omfatta endast nämnda tidsperiod var, att 1936 års egnahemsutredning då hade räntefrågan under omprövning och att utredningens förslag syntes böra avvakta, innan beslut för längre tid fattades i frågan.

Med hänsyn till dåvarande låga ränteläge och då det syntes skäligt, att bostadslånen för statens vattenfallsverks personal löpte med en ränta, som icke överstege den för bostadslån ur statens egnahemslånefond gällande, medgav 1937 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 185, att räntefoten för dessa låntagare finge nedsättas till 4 procent. Räntan å de övriga, med $4\frac{3}{4}$ procent löpande lånen nedsattes i samband därmed till $4\frac{1}{2}$ procent. På grund av sambandet mellan de allmänna räntebestämme-

serna för lånen från egnahemslånefonden och dem för ifrågavarande egnahemslån bestämdes jämväl de nyss angivna, nedsatta räntesatserna för egnahemslånen vid statens vattenfallsverk att avse endast åren 1937—1939.

Vattenfallsstyrelsen meddelar i sin nu förevarande skrivelse, att av de vid statens vattenfallsverk utlämnade egnahemslånen utestode endast lån, löpande med $4\frac{1}{4}$ procent ränta, och att oguldna belopp å sådana lån den 23 december 1939 utgjorde sammanlagt 98,781 kronor 89 öre.

I detta sammanhang torde till behandling få upptagas enahanda spörsmål beträffande räntan å de egnahemslån, som av statens järnvägar utlämnats eller komma att utlämnas till dess personal för uppförande av egna hem vid Notviken, Ulriksdal och Ånge. Rörande tillkomsten av dessa lån samt de för desamma utlämnande gällande villkoren torde jag under hänvisning i övrigt till framställningen i förenämnda proposition nr 185 till 1937 års riksdag här endast få erinra om att egnahemslånen utlämnas allenast till vid statens järnvägar fast anställd person, samt att tomterna vid Notviken och Ulriksdal upplåtas med tomträtt medan tomterna vid Ånge överlåtas med äganderätt.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen framlagda förslag medgav 1937 års riksdag på samma grunder som i det föregående anförts beträffande egnahemslånen vid statens vattenfallsverk, att för tiden 1937—1939 räntefoten för egnahemslån, som av statens järnvägar utlämnats till hos nämnda järnvägar fast anställd person för uppförande av bostadsbyggnad å tomt, som av samma järnvägar upplåtits med tomträtt vid Notviken eller Ulriksdal, finge från och med sjätte kalenderåret närmast efter det, under vilket lånet eller första delen därav utbekommits, nedsättas till fyra procent. Att medgivandet icke innefattade jämväl för egnahem vid Ånge utlämnade lån sammanhängde med att dessa lån börjat utlämnas först under år 1935 och nedsättning beträffande lånen vid statens järnvägar endast gällde den räntesats, som skulle tillämpas från och med sjätte kalenderåret närmast efter det, under vilket lånen eller första delen av dem utbekommits.

Den återstående kapitalskulden å egnahemslånen vid statens järnvägar utgjorde den 31 december 1939 enligt vad järnvägsstyrelsen upplyst vid Notviken 153,924 kronor, vid Ulriksdal 762,171 kronor och vid Ånge 264,071 kronor eller tillhopa 1,180,166 kronor.

Chefen för jordbruksdepartementet kommer senare i dag att framlägga *Departements-*
chefen. förslag att beträffande egnahemslån, som efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940 beviljats från statens egnahemslånefond, den årliga räntan å stående del av lånen må under åren 1940 och 1941 utgå efter 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån. Vad åter angår lån, som utlämnas efter den 1 juli 1940, skulle dessa i princip bliva underkastade de nya bestämmelser rörande egnahemslångivningen, som antagits vid 1939 års lagtima riksdag. Med hänsyn till nu pågående utredning i fråga om räntan å lån från statens utlåningsfonder skulle emellertid de nya grunderna för egnahemslånen tills vidare icke sättas i tillämpning såvitt gällde lånens

förräntning, utan egnahemslån, som beviljades under budgetåret 1940/41, skulle förräntas efter en fast räntefot, bestämd till 3.6 procent för lån till jordbruksfastigheter och 4 procent för lån till bostadsfastigheter.

Beträffande räntan å egnahemslånen vid statens järnvägar och vid statens vattenfallsverk synes densamma alltjämt böra anpassas till den räntefot, som gäller för bostadslån ur statens egnahemslånefond. I enlighet härmed bör alltså räntan å här ifrågavarande lån för närvarande icke undergå någon ändring utan samma räntefot, som gällt för tiden 1937—1939, bör tillsvidare tillämpas. Med hänsyn till sambandet mellan de allmänna räntebestämmelserna för lånen från egnahemslånefonden och dem för lånen från statens järnvägar och statens vattenfallsverk synes den här förordade ränteberäkningen böra avse endast åren 1940 och 1941.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

dels att för åren 1940 och 1941 räntefoten för egnahemslån, som av statens järnvägar enligt givna bemyndiganden utlämnats eller utlämnas till hos nämnda järnvägar fast anställd person för uppförande av bostadsbyggnad å tomt, som av samma järnvägar med äganderätt eller tomträtt upplåtits eller upplåtes inom för egna hem avsett område å de till statens järnvägars fastighetsförvaltning hörande fastigheter, må från och med sjätte kalenderåret närmast efter det, under vilket lånet eller första delen därav utbekommits, utgöra fyra procent;

dels ock att för samma kalenderår räntefoten för egnahemslån, som av statens vattenfallsverk enligt givna bemyndiganden utlämnats eller utlämnas åt personer, till vilka med äganderätt eller tomträtt upplåtits eller upplåtas tomter inom för egna hem avsedda områden å de till statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning hörande fastigheter, må utgöra fyra procent, dock att å lån, som beviljats eller beviljas andra än kroppsarbetare och med dem likställda, skall, där låntagare ej är befattningshavare i statens tjänst, erläggas ränta efter fyra och en halv procent för år.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avläsas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigurd Lang.